

LEI

WAGENINGEN UR

Bio Base Westland

Afwegingskader voor keuze locaties en ontwikkelingsrichtingen

LEI, Wageningen UR, mei 2014

Pepijn Smit, Theo Vogelzang.

1. Inleiding

Vanuit de Westland Agenda wordt de ontwikkelingen op het gebied van de biobased economy als kans beoordeeld voor de gemeente Westland en haar regio om tot nieuwe economische activiteiten te komen. Dit heeft geleid tot de vorming van een initiatiefgroep 'Bio Base Westland' en een visie vanuit deze initiatiefgroep over concrete biobased economy-activiteiten in het Westland (inclusief de verbinding naar Oostland). Deze activiteiten moeten met name gericht worden op het verwaarden van bestaande plantaardige reststromen in de regio en het eventueel opzetten van nieuwe glastuinbouwteelten voor de productie van hoogwaardige plantstoffen t.b.v. de biobased economy. Verwaarding van die reststromen en nieuwe teelten wordt gezocht in de productie van inhoudsstoffen, materialen, energie, kennis en dienstverlening.

Deze activiteiten moeten ook leiden tot een betere positionering van de Westlandse glastuinbouw: verduurzaming van de regionale economie, nieuwe bedrijfsactiviteiten, lagere kosten voor de afvoer van reststromen en verbetering van de verdien capaciteit van de glastuinbouw in de regio. De genoemde visie is vastgelegd in een Innovatie- en Actieplan, waarin o.a. de vestiging van een biobased bedrijvenpark voor het Westland wordt voorzien om de biobased activiteiten te huisvesten en te binden aan de regio.

De stuurgroep Bio Base Westland heeft in dit kader aan LEI Wageningen UR gevraagd om een beeld te geven van de concrete keuzemogelijkheden voor de vestiging van biobased bedrijven in de (omgeving van) de gemeente Westland. Dit beeld moet aan de ene kant een karakterisering van de vestigingseisen en vestigingsmogelijkheden geven en aan de andere kant een score van die mogelijkheden binnen een duidelijk, realistisch en gedragen afwegingskader. Dit, met als doel vestigingskeuzes naderbij te brengen.

In deze notitie wordt op basis van een in interactie met stakeholders opgesteld afwegingskader een voorstel gedaan voor mogelijke locatiekeuzes en ontwikkelingsrichtingen.

2. Werkwijze

Een concrete ruimtelijke bestemming voor de biobased activiteiten in de gemeente Westland is noodzakelijk voor mogelijke vervolgstappen. Deze bestemming is er nog niet. Partijen uit de stuurgroep hebben wel met elkaar een intentieverklaring rond vergisting getekend, waarin aangegeven is dat er op termijn naar een concrete locatie gezocht zou moeten worden, ook voor het bredere palet aan biobased activiteiten in het Westland. (Locatie-)keuzes liggen voor op het gebied van (1) valorisatie-activiteiten, ontwikkelingsrichtingen en -fasen, (2) aansluiten op bestaande ontwikkelingen of op nieuwe locaties en (3) centrale of decentrale vestiging. Het ontbreken van deze keuzes met een bijbehorend afwegingskader (randvoorwaarden) belemmert de voortgang en hiermee het resultaat van het initiatief van Bio Base Westland.

De eerder genoemde vraagstelling vanuit de stuurgroep richting LEI Wageningen UR had als doel om structuur te brengen in de keuzemogelijkheden voor de vestiging van biobased bedrijven in de gemeente Westland en de directe omgeving. Enerzijds vanuit mogelijke nieuwe ontwikkeltrajecten en anderzijds vanuit de bestaande vestigingsmogelijkheden.

Vanuit deze structuur zijn in deze notitie vestigingsmogelijkheden gerangschikt met scores op kenmerken, criteria en motieven. Deze rangschikking kan door de stuurgroep van Bio Base Westland gebruikt worden bij het bepalen van de definitieve voorkeur voor vestiging en het in gang zetten van vervolgactiviteiten.

Deze notitie is gebaseerd op enkele interviews met sleutelactoren (zie bijlage), een workshop waarin een concept-afwegingskader voorgelegd is aan een diverse groep stakeholders en expert judgement vanuit het LEI. Het verslag van de workshop alsmede de deelnemerslijst is als bijlage aan deze notitie toegevoegd.

3. Afwegingskader

3.1 Inleiding

Bij ruimtelijk bestemmen komen velen thema's samen. Bij het verkrijgen van inzicht in de meest passende locaties voor activiteiten in het kader van Bio Base Westland is dit niet anders. Het kruispunt waar de thema's elkaar snijden is benaderd vanuit de gedachte dat duurzame ontwikkeling te realiseren is door aandacht te geven aan de vier P's van duurzaamheid: People, planet, profit en proces. Locaties op zich zijn slechts tweedimensionale vlakken. Zodra er in de tijd activiteiten plaatsvinden, krijgen locaties een bestemming. Daarom is gewerkt met scenario's. Deze scenario's omvatten locaties met hieraan gekoppeld activiteiten en realisatietermijnen. In het finale afwegingskader zijn de geformuleerde ontwikkelscenario's afgezet tegen de 4P's van duurzame ontwikkeling. Op basis daarvan zijn er keuzes gemaakt voor wat betreft het meest optimale scenario. Concreet komt in dit hoofdstuk het volgende aan de orde:

- we beginnen met een overzicht en een beschrijving van de locaties waartoe deze studie zich beperkt (§ 3.2). Deze locaties zijn ook op kaartbeeld aangegeven.
- vervolgens zijn verschillende mogelijke categorieën biobased-activiteiten onderscheiden en benoemd in termen van low-tech, mid-tech en high-tech. Daarnaast zijn parallelle activiteiten onderscheiden, die in principe op elke locatie plaats kunnen vinden (§ 3.3).
- ook zijn er termijnen onderscheiden voor de ontwikkeling van specifieke activiteiten (§ 3.4).
- in § 3.5 worden vervolgens de scenario's geschetst die in dit hoofdstuk getoetst worden. Vanuit het LEI zijn in eerste instantie 5 scenario's geformuleerd, gebaseerd op meerdere locaties. Op basis van de workshop zijn daar nog 2 scenario's aan toegevoegd, uitgaande van 1 locatie.
- zoals aangegeven zijn de criteria om binnen een afwegingskader de scenario's tegen elkaar af te wegen gebaseerd op de 4 P's van het begrip duurzaamheid. Per 'P' zijn 3 criteria geformuleerd (§ 3.6).
- vervolgens is in het feitelijke afwegingskader geschetst hoe de scenario's tegen elkaar afgewogen zijn op basis van een score per criterium en een weging van dat criterium (§ 3.7).
- in § 3.8 wordt een toelichting gegeven op de wijze waarop gescoord en gewogen is.
- § 3.9 tenslotte vermeldt het resultaat van de verschillende afwegingen.

3.2 Locaties

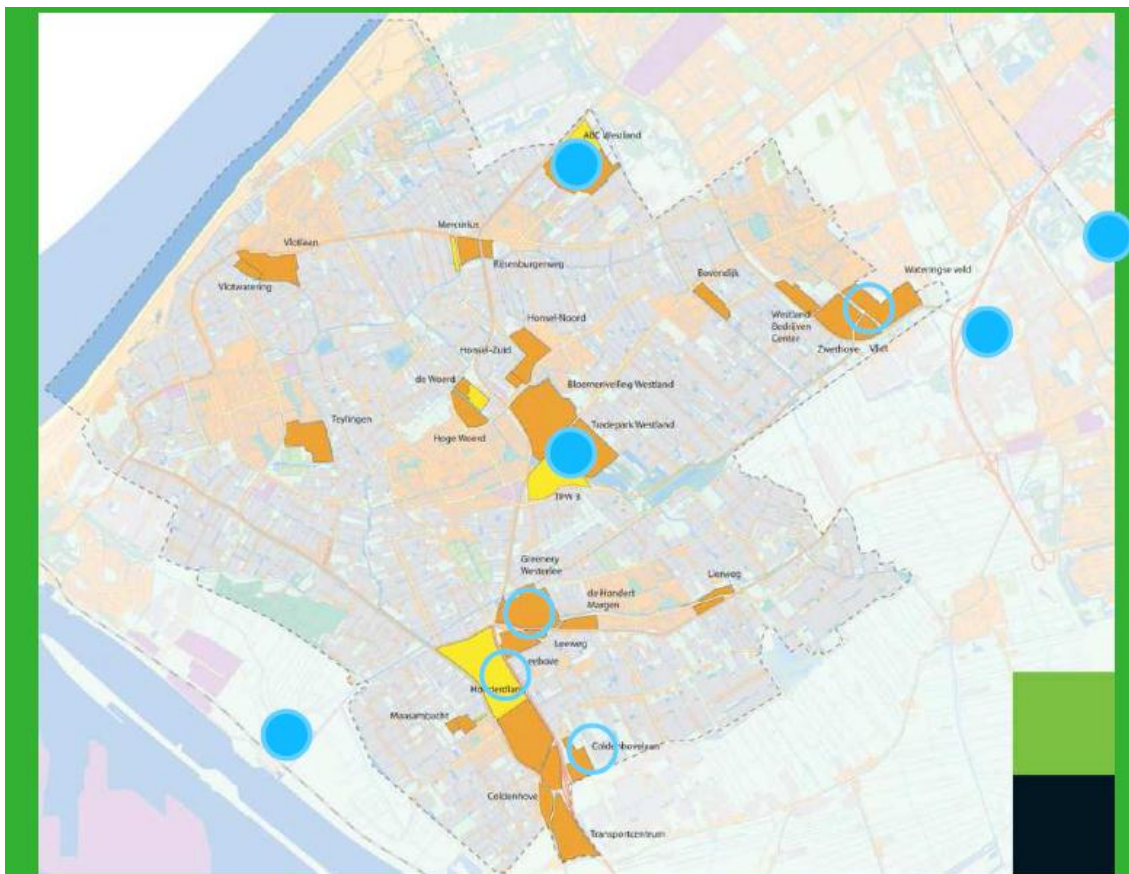
Door de Stuurgroep Bio Base Westland is er, na het scannen van een groter aantal locaties, een shortlist van locaties aangegeven die in aanmerking komen voor het huisvesten van biobased economy activiteiten in de regio (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1 Locatie-shortlist

	Naam	Plaats	Gemeente	Omschrijving
1	ABC Bedrijventerrein	Poeldijk	Westland	Bedrijventerrein voor agri-business en logistiek
2	DSM Bioprocess Pilot Facility	Delft	Delft	Faciliteiten op het industrieterrein van DSM
3	Harnasch Polder	Den Hoorn	Midden-Delfland	Te bestemmen percelen nabij RWZI
4	Trade Parc Westland	Honselersdijk	Westland	Te bestemmen percelen om veilingterrein FloraHolland
5	Van Vliet Contrans en aangrenzende percelen	Hoek van Holland	Rotterdam	Locatie VVC plus nabije en naastgelegen percelen

Deze vijf locaties zijn in het vervolg van deze opdracht gebruikt bij het samenstellen van de ontwikkelscenario's.

Op het onderstaande kaartbeeld zijn de locaties ook ruimtelijk onderscheiden.

3.3 Activiteiten

Om de talloze mogelijke varianten van biobased economy activiteiten in de regio Westland te categoriseren, zijn deze mogelijke activiteiten ingedeeld in 3 categorieën op basis van technologie. Daarnaast is er ook een parallel-activiteit benoemd (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2 Activiteitscategorien

	Activiteit categorie	Omschrijving
I	Low-tech	Inname, sortering, verwerking, compost, energie, logistiek en pers-sap
II	Mid-tech	Sortering, energie, halfproducten, materialen, sappen en vezels
III	High-tech	Extracten, halfproducten, hoogwaardige materialen, inhoud-stoffen, plastics en substanties
IV	Parallel	Exposure, educatie, kennis, onderzoek en ontwikkeling

Deze categorieën zijn afgestemd met Bio Base Westland.

3.4 Termijnen

Door realisatie-termijnen te schatten voor de ontwikkeling van activiteiten op locaties worden enerzijds afwegingscriteria onderscheiden en anderzijds ontstaat er een koppeling met de ambities van Bio Base Westland. In afstemming met hen zijn drie termijnen vastgesteld: kort (0-3 jaar), midden (3-6 jaar) en lang (6-10 jaar).

3.5 Scenario's

In afstemming met Bio Base Westland zijn vijf ontwikkelscenario's samengesteld. Deze zijn na de gehouden workshop aangevuld met nog eens twee scenario's (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Scenario-ontwikkeling Bio Base Westland locatie(-s)

#	Locatie(-s)	Omschrijving
1	Hoek van Holland en Honselersdijk	- Opwaarderen van bestaande lowtech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen op korte termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van midtech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen op korte en midden termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van hightech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen en Tradeparc Westland op midden en lange termijn. - Exposure, kennis en ontwikkeling vanuit Tradeparc Westland met passende praktijkfaciliteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen.
2	Den Hoorn en Honselersdijk	- Ontwikkelen en faciliteren lowtech activiteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder op midden termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van midtech activiteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder op korte termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van hightech activiteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder en Tradeparc Westland op midden en lange termijn. - Exposure, kennis en ontwikkeling vanuit Tradeparc Westland met passende praktijkfaciliteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder.
3	Hoek van Holland, Delft en Honselersdijk	- Opwaarderen van bestaande lowtech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen op korte termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van midtech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen op korte en midden termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van hightech activiteiten bij faciliteiten industrieterrein DSM op lange termijn. - Exposure, kennis en ontwikkeling vanuit Tradeparc Westland met passende praktijkfaciliteiten op terrein van DSM, VVC en aangrenzende percelen.
4	Den Hoorn, Delft en Honselersdijk	- Ontwikkelen en faciliteren lowtech activiteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder op midden termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van midtech activiteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder op korte termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van hightech activiteiten bij faciliteiten industrieterrein DSM op lange termijn.

		- Exposure, kennis en ontwikkeling vanuit Tradeparc Westland met passende praktijkfaciliteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder en bij DSM.
5	Hoek van Holland, Poeldijk en Honse- lersdijk	- Opwaarderen van bestaande lowtech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen op korte termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van midtech activiteiten op terrein van ABC Westland, VVC en aangrenzende percelen op korte en midden termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van hightech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen en Tradeparc Westland op midden en lange termijn. - Exposure, kennis en ontwikkeling vanuit Tradeparc Westland met passende praktijkfaciliteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen.
6	Hoek van Holland	- Opwaarderen van bestaande lowtech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen op korte termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van midtech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen op korte en midden termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van hightech activiteiten op terrein van VVC en aangrenzende percelen op midden en lange termijn. - Exposure, kennis en ontwikkeling op terrein van VVC en aangrenzende percelen.
7	Den Hoorn	- Ontwikkelen en faciliteren lowtech activiteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder op midden termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van midtech activiteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder op korte termijn. - Ontwikkelen en faciliteren van hightech activiteiten op te bestemmen terrein Harnasch polder op midden en lange termijn. - Exposure, kennis en ontwikkeling op te bestemmen terrein Harnasch polder.

3.6 Criteria

De criteria om binnen het afwegingskader de scenario's tegen elkaar af te wegen zijn geordend vanuit de vier "P's" van duurzame ontwikkeling: people, planet, profit en proces. Elke "P" heeft in het afwegingskader drie criteria gekregen, die als volgt gedefinieerd zijn (zie tabel 3.4).

Tabel 3.4 Criteria

Categorie	Criterium
<i>People</i>	<i>Werkgelegenheid in het Westland</i> Hierbij gaat het om de invloed van de scenario's op de hoeveelheid en de kwaliteit van het werk in de regio Westland (banen).
	<i>Voorzieningen voor het Westland</i> Hierbij gaat het om de invloed van de scenario's op het voorzieningenniveau in de regio Westland (openbaar vervoer, scholing, etc.).
	<i>Transportbewegingen in het Westland</i> Hierbij gaat het om de invloed van de scenario's op de wegen in de regio door transportbewegingen en transportgewicht. (filedruk, veiligheid)
<i>Planet</i>	<i>Lokale milieuaspecten</i> Het betreft hier de invloed op de lokale milieudruk. (geur, geluid, veiligheid)
	<i>Nationale milieuaspecten</i> Hierbij gaat het om de invloed op de nationale milieudruk (CO ₂ -emissie, hergebruik reststromen, water)
	<i>Bedrijfsmilieuaspecten</i> Hierbij gaat het om de invloed op de milieuzorg van de Westlandse bedrijven. ('licence to produce' and 'licence to deliver')
<i>Profit</i>	<i>Perspectief glastuinbouwbedrijven en biobased partners</i> Hierbij gaat het om de invloed op de verbetering van de bedrijfscontinuïteit en het verbreden en verdiepen van activiteiten van betrokken bedrijven.
	<i>Kosten en baten van businesscases</i> Dit betreft het effect van de scenario's op het financiële resultaat van mogelijke projecten. (investerings, kosten, etc.).
	<i>Exposure en spin-off</i> Hierbij gaat het om de kansen om het Westlandse glascluster als geheel nader op de kaart te zetten. (nationaal en internationaal)
<i>Proces</i>	<i>Realisatiekansen en -obstakels</i> De mate waarin de realisatie van activiteiten al dan niet positief wordt beïnvloed. (ruimtelijke ordening)
	<i>Betrokkenheid belanghebbenden en netwerk</i> Hierbij gaat het om de mogelijkheden voor belanghebbenden (georganiseerd) om initiatiefnemers te ondersteunen.
	<i>Mogelijkheden voor ketenvorming en samenwerking</i> Hierbij gaat het om de kansen om met bestaande en nieuwe partners nieuwe verbindingen aan te gaan.

3.7 Afwegingskader

Door het plaatsen van de zeven scenario's tegenover de criteria van de vier thema's van duurzame ontwikkeling kunnen deze ten opzichte van elkaar worden afgewogen. De scenario's zijn door het LEI afgewogen door hun scores per criteria te vergelijken (tabel 3.5).

criterium		weging	scenario 1: HVH/HDK	scenario 2: DHO/HDK	scenario 3: HVH/DLF/HDK	scenario 4: DHO/DLF/HDK	scenario 5: HVH/PDK/HDK	scenario 6: HVH	scenario 7: DHO
'people'	Werkgelegenheid Westland	gemiddeld	++	n	+	n	++	+	n
	Voorzieningen Westland	licht	++	-	+	-	++	+	--
	Transportbewegingen Westland	zwaar	n	--	-	--	-	+	--
'planet'	Lokale milieu-aspecten Westland (geur, geluid, veiligheid)	zwaar	++	++	+	+	-	++	++
	Algemene milieu-aspecten Nederland (o.a. CO ₂ -emissie)	gemiddeld	++	+	++	+	++	++	+
	Bedrijfsmilieuaspecten glastuinbouw	gemiddeld	+	n	+	n	+	+	n
'profit'	Perspectief glastuinbouw en biobased partners	zwaar	++	n	++	+	+	++	n
	Kosten en baten mogelijke businesscases	licht	++	+	+	+	+	+	+
	Exposure en spin-off Westland	gemiddeld	+	n	+	+	+	n	-
'proces'	Realisatiekansen en -obstakels (o.a. ruimtelijke ordening)	zwaar	++	+	+	n	+	+	n
	Betrokkenheid stakeholders, netwerk en verbinding	gemiddeld	++	n	++	n	+	+	-
	Mogelijkheden voor ketenvorming en -samenwerking	zwaar	+	n	++	+	+	n	+
score zonder weging			14	2	11	2	8	10	-1
score met weging			15	2	12	3	8	11	0
score per 'p'	'people'		2	-3	0	-3	1	2	-3
	'planet'		5	3	3	2	1	5	3
	'profit'		4	0	3	2	2	3	0
	'proces'		5	1	5	1	3	2	0

3.8 Toelichting op de scores

Om accenten aan te kunnen geven voor de verschillende scenario's wordt er een weging van criteria toegepast. Hiermee kan in het afwegingskader een licht, gemiddeld of zwaar gewicht worden gegeven aan een criterium en de afweging tussen scenario's beïnvloed worden.

Daarnaast zijn de criteria gescoord en afgewogen met argumenten. De scoremogelijkheden waren: -- (niet goed; -1,5), - (onvoldoende; -0,75), n (neutraal; 0), + (voldoende; +0,75) en ++ (goed; +1,5).

Vervolgens is gekeken wat weging voor invloed heeft. De weging versterkt de score van het criteria (licht; x0,5, gemiddeld; x1,0 en zwaar; x1,5). Voorbeeld: Zware weging + positieve score = sterk positieve bijdrage aan de eindscore. Werkgelegenheid, transportbewegingen, lokale milieuaspecten, ontplooiingsperspectief en realisatie van locatie en ketenvorming zijn door het LEI als zwaar gewogen.

In de onderstaande tabel wordt een nadere toelichting gegeven op de gemaakte keuzes:

Tabel 3.6 Criteria, scores en afweging

Categorie	Criterium
<i>People</i>	<i>Werkgelegenheid in het Westland</i> Hoe meer activiteiten in de gemeente Westland geprojecteerd zijn, waarbij mogelijk ook de kwaliteit van het werk toeneemt, hoe beter de score.
	<i>Voorzieningen voor het Westland</i> Hoe meer activiteiten in de gemeente Westland geprojecteerd zijn, hoe beter de score, omdat ervan uitgegaan wordt dat dit een positief effect heeft op het voorzieningenniveau in de regio.
	<i>Transportbewegingen in het Westland</i> Hoe meer extra transportbewegingen in de regio (en daarmee dus ook een grote belasting van de wegen), hoe lager de score.
<i>Planet</i>	<i>Lokale milieuaspecten</i> Hoe meer bedrijven bij kunnen dragen in het verlagen van de milieudruk in de regio en hoe meer zij lokaal reststromen kunnen verwaarden (o.a. energie-uitwisseling met glastuinbouw), hoe beter de score.
	<i>Nationale milieuaspecten</i> Hoe meer bedrijven kunnen bijdragen aan het verlagen van de nationale milieudruk (o.a. energie-uitwisseling met glastuinbouw), hoe beter de score.
	<i>Bedrijfsmilieuaspecten</i> Hoe meer kansen om de milieuzorg van de betrokken bedrijven in het Westland te verbeteren, hoe beter de score.
<i>Profit</i>	<i>Perspectief glastuinbouwbedrijven en biobased partners</i> Vestiging in of verbindingsmogelijkheid met het Westland (gedachte Westland Agenda), verbeterd de score.
	<i>Kosten en baten van business-cases</i> Hoe lager de verwachte initiële en toekomstige investeringskosten, hoe beter de score door een beter exploitatieresultaat.
	<i>Exposure en spin-off</i> Vestiging in of verbindingsmogelijkheid met het Westland (gedachte Westland Agenda), verbeterd de score.
<i>Proces</i>	<i>Realisatiekansen en -obstakels</i> Hoe hoger de kans op snelle realisatie, hoe beter de score.
	<i>Betrokkenheid belanghebbenden en netwerk</i> Vestiging van belanghebbenden in het Westland (gedachte Westland Agenda), verbetert de score. Hiernaast verbetert verbinding met nieuwe partners de score.
	<i>Mogelijkheden voor ketenvorming en samenwerking</i> Hoe meer bedrijven onderling of met nieuwe partners verbonden worden, hoe beter de score.

3.9 Resultaat

Het resultaat van de verschillende afwegingen is dat scenario 1 het hoogste scoort. Scenario's 3 en 6 scoren ook hoog. Alle scenario's met hierin de locatie Van Vliet Contrans en aangrenzende percelen (Hoek van Holland) scoren bovengemiddeld. Alle scenario's met ontwikkeling op het terrein van de Harnaschpolder scoren beneden gemiddeld. Dat de scenario's met een centrale plaats voor Hoek van Holland (VVC+) goed scoren, heeft een aantal oorzaken. Dit zijn:

- Voortbouwen vanuit een bestaande locatie is efficiënter;
- Minimaliseren extra (zware) transportbewegingen, toekomstige kansen voor transport over water en spoorweg;
- Nabijheid Port of Rotterdam als mogelijk afzetgebied;
- Bereidwilligheid Hoek van Holland om een hoogwaardig valorisatiepark op haar grondgebied te realiseren;
- Op korte termijn vrijvallen van gronden in het gebied;
- Binding, betrokkenheid en medewerking van belanghebbende partijen uit Bio Base Westland,
- Mogelijke energie-uitwisseling met glastuinbouwlocaties in de omgeving.

Hiernaast kan uit het afwegingskader worden geconcludeerd dat het organiseren van parallel-activiteiten in Honselersdijk (Trade Parc Westland) goed scoort (1&2 versus 6&7). Ook is aangetoond dat het hebben van een hightech partner zoals DSM interessant is, zoals blijkt uit de relatief goede score van scenario 3.

4. Discussie en reflectie

Deze notitie gaat over de afwegingen bij realisatie van een biobased bedrijvenpark, als onderdeel van de doelstellingen van Bio Base Westland. In de praktijk wordt hierbij het hele Westland als één biobased bedrijvenpark gezien, waarbij 'park' vooral de verzameling en samenhang van verschillende biobased activiteiten betreft. Hierbij kunnen de biobased ontwikkelingen vorm krijgen op één of meerdere locaties. Op die locaties zal een volume en diversiteit aan reststromen uit de regio verwerkt worden, waarbij er specifiek extra aandacht is voor de hogere segmenten van de biobased waarde-piramide (materialen, chemie, farmacie etc.). Daarnaast is het de bedoeling dat er specifieke 'biobased-teelten' in het Westland gaan ontstaan, die in de toekomst de biobased economy in de regio een 'boost' gaan geven in alle richtingen van duurzame ontwikkeling.

In het voorgaande hoofdstuk heeft het LEI een afwegingskader voor de keuze van een concreet scenario met bijbehorende locaties gepresenteerd. Daarbij kunnen de volgende kanttekeningen gemaakt worden:

- De werkgelegenheidseffecten van de scenario's worden in het afwegingskader alleen gescoord voor de gemeente Westland en directe regio (grootweg tussen Nieuwe Waterweg en snelweg A4). Naar verwachting zal uitbreiding van dit gebied niet of nauwelijks verschil maken voor de beoordeling en de score van de verschillende scenario's, maar het is wel een punt van aandacht. (Voorbeeld: De ontwikkelingen in de B-driehoek en de Greenport Oostland zijn niet in oogen-schouw genomen bij de keuzevraagstukken die hier v.w.b. Bio Base Westland bestudeerd zijn.)
- Er is bij het onderwerp profit slechts een inschatting gemaakt van de toegevoegde waarde die het bedrijvenpark op een bepaalde locatie extra kan genereren voor de toeleverende en verwerkende industrie in de regio. Nadere onderbouwing is op dit punt gewenst.
- Exposure, R&D en opleidingen zijn in alle scenario's aan alle betrokken locaties gekoppeld. Per locatie zal bekeken moeten worden welke van die elementen op welke manier het beste vorm kan krijgen.

Specifiek punt van discussie is de vraag of op de locatie van Van Vliet Contrans in Hoek van Holland en naastliggende percelen alleen maar low-tech ontwikkeld moet worden, of dat daar ook mid-tech en high-tech de ruimte krijgen. In de afwegingen van het LEI is dit tot en met mid-tech meegenomen. Wil deze totale locatie zich volwaardig kunnen ontwikkelen, dan zal daar ook ruimte moeten zijn voor mid-tech en high-tech. Op die manier kan de locatie aantrekkelijk blijven voor bedrijven die willen investeren in de hogere segmenten van de biobased waarde-piramide.

Een volgende vraag is of men allerlei reststromen en inhoudsstoffen door de hele regio wil transporteren om ze te verwaarden of dat men dat centraal wilt doen. In de voorliggende scenario's zijn minder transportbewegingen positief gescoord ten opzichte van meer. Dat verandert als het betrekken van (rest-)materiaal uit glastuinbouwgebieden van buiten de Greenport Westland positief bijdraagt aan de people, planet, profit en proces aspecten van duurzame ontwikkeling.

Vastgesteld is dat de deelgemeente Hoek van Holland geen voorkeur heeft voor alleen low-tech ontwikkeling op de locatie van Van Vliet en aangrenzende percelen. Vanuit Bio Base Westland is er reeds sterk geïnvesteerd om dat beeld weg te nemen, maar ook als men naar de scenario's van het LEI kijkt, blijft die dialoog verstandig. De deelgemeente is er sterk voorstander van om een groot aantal biobased productie- en onderzoeksactiviteiten in Hoek van Holland te huisvesten, maar men wil de mogelijke overlast daarvan wel zoveel mogelijk beperken. Dat is een belangrijke randvoorwaarde. Daaraan kan wellicht tegemoet gekomen worden door het modulair opbouwen van een 'Biobased Boulevard' in Hoek van Holland als centrale vestigingsplek voor de biobased economy in de regio, mogelijk ook vanuit het oogpunt van de haven aldaar (water) en ander logistieke voordelen (spoor/weg).

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Primaire conclusie uit het voorgaande is dat in feite elk scenario mogelijkheden biedt voor de verdere ontwikkeling van de biobased economy in het Westland, maar dat scenario 1 het voorkeurscenario is. Ontwikkeling van de locatie van Van Vliet Contrans in Hoek van Holland en aangrenzende percelen heeft de voorkeur op basis van de volgende overwegingen:

- efficiënt vanuit de bestaande locatie
- weinig extra transportbewegingen
- logistieke ligging (weg, water, spoor)
- mogelijke energie-koppeling met glastuinbouw in de nabijheid
- bestaand netwerk, initiatief en ondersteuning
- verbintenis met regio Westland
- mogelijke parallel-activiteiten bij Trade Parc Westland, zoals educatie en exposure.
- mogelijkheden voor aansluiten met activiteiten op andere Westlandse bedrijventerreinen, DSM en ruimere regio.

5.2 Aanbevelingen

- Het is goed om op basis van de voorgaande conclusie als stuurgroep een stip op de horizon te zetten (10 tot 15 jaar vanaf nu) en dan te bezien hoe de stakeholders in de regio in de gewenste ontwikkelingen meegenomen kunnen worden. Daarvoor dient een zo duidelijk en concreet mogelijk draaiboek ontwikkeld te worden, met daarin taken en verantwoordelijkheden voor alle betrokken partijen (inclusief acties) en een realistisch tijdschema.
- De stuurgroep Bio Base Westland moet een duidelijke keuze maken of zij überhaupt wil sturen in de locatiekeuze voor het valorisatiepark. Bedrijven maken in het algemeen zelf hun keuze waar ze bepaalde activiteiten uit willen voeren en de stuurgroep zou er ook voor kunnen kiezen om dat proces slechts te faciliteren, meer niet. Aan de andere kant is het wel van belang om collectief aandacht te besteden aan de inrichting en uitstraling van de verschillende locaties. Die kan per locatie verschillen, maar dat park-management is wel van belang voor het draagvlak van de verschillende locaties bij de betrokken stakeholders.
- De stuurgroep Bio Base Westland kan er ook voor kiezen om geen afwegingskader voor locatie te hanteren, maar per locatie samen met de betrokken stakeholders te bekijken wat daar wel of niet wenselijk en mogelijk is aan activiteiten. Per locatie kan daar dan ook een bepaald landschappelijk concept aan gekoppeld worden.
- Tegen deze redenering pleit het feit dat er in de regio tot nu toe al uitgebreid gesproken is over locaties en scenario's en dat er met betrokken stakeholders ook al lijnen uitgezet zijn die niet zomaar meer genegeerd kunnen worden. Aanbevolen wordt dat de stuurgroep van Bio Base Westland hier een duidelijke uitspraak over doet.
- Er zal vanuit de stuurgroep Bio Base Westland snel actie ondernomen moeten worden om de biobased activiteiten in de regio tot verdere ontwikkeling te brengen, ook omdat andere regio's niet stil zitten. Denk aan de Zuidwestelijke Delta, Greenport Venlo of aan de regio Aalsmeer/Schiphol. Actie is noodzaak voor het bestaansrecht van Bio Base Westland, vooral richting glastuinbouwondernemers, maar ook naar toeleveranciers, dienstverleners en betrokken overheden in de regio.
- Een laatste vraag is wat het draagvlak is voor Bio Base Westland bij de glastuinbouwondernemers in de regio. Is men al klaar om daarin een rol te spelen om te ontwikkelen, te ondernemen en bij te dragen? En zo ja, is die rol momenteel al duidelijk, qua concrete kansen en medewerking? Het is goed om het draagvlak onder de tuinders nader te verkennen, inclusief de mogelijke investeringsbereidheid.

Bijlage: Deelnemers aan workshop Bio Base Westland d.d. 13-3-2014

Bedrijf/organisatie	Personen
Van Vliet Contrans	Nathalie Donkers
Deelgemeente Hoek van Holland	Anton Daamen
Deelgemeente Hoek van Holland	Miranda van Dijk
Hoogheemraadschap van Delfland	Oscar Helsen
FresQ/lid stuurgroep	Tom de Bruijn
Provincie Zuid-Holland	Carolien Huisman
Provincie Zuid-Holland	Marc de Bruijne
Bio Base Westland/ Kenniscentrum Plantenstoffen	Jan Smits
Bio Base Westland/ Gemeente Westland	Wouter Wubben
Gemeente Westland (landschapsarchitect)	Evelien Riedstra
Gemeente Westland (RO specialist)	Dominique van der Hoeven
Gemeente Westland (Beleidsmedewerker EZ)	Chiel Verbruggen
Gemeente Westland	Sander Krul
Flora Holland	Rachid Maghnooui
Prominent	Jacco Besuijen
Lans Tomaten	Wilko Wisse
LTO Glaskracht	Patrick Franken
Demokwekerij Westland/Inno Agro	Stefan Persoon
Hogeschool Inholland	Alex van der Zwart
Ministerie van Economische Zaken	Dick Klinkspoor
Universiteit Leiden/TU Delft	Andrei Fedorovski
Universiteit Leiden/ TU Delft	Menno Boerboom
YESDelft! Students	Diederik Hills
YESDelft! Students	Jean Charles
LEI Wageningen UR	Theo Vogelzang
LEI Wageningen UR	Pepijn Smit

Geïnterviewden

- Schenkelveld Tomaten, Richard Schenkelveld
- Flora Holland, Gijs Kok, directeur belangenbehartiging
- Van Vliet Contrans, Nathalie Donkers
- Hoogheemraadschap van Delfland, Oscar Helsen